

KULTTUURI

Nuorten esperanto on Elvis Presley

Viiden maan nuoret taistelevat teatterilla eriarvoisuutta vastaan

HANNU HARJU

TAMPERE-Mitä tehdä jos viiden eri maan nuorisotyöntekijät huomaavat olevansa yhtä lailla huolissaan rasismista, sosiaalisesta eriarvoisuudesta ja nuorten syrjäytymisestä?

Yksi mahdollisuus on koettaa, voiko ajatuksia saada teatteriesityksen muotoon.

Kymmenkunta nuorisotyöntekijää Suomesta, Ruotsista, Saksasta, Hollannista ja Puolasta kokosi Luxemburgissa käydyin kurssin jälkeen ympärilleen kolmekymmentäviisi 16–20-vuotias nuorta, joiden kanssa he rupeivat työstämään teatteriesitystä. Esitys *The Raft* (Lautta) nähtiin vain kerran kussakin maassa.

Suomalainen ryhmä koostui tamperelaisen Legioonateatterin nuorista. Ainutkertainen esitys nähtiin tällä viikolla Tampereen Pakkahuoneella.

Take 5 -nimellä kulkeva nuorten teatteriprojekti on saanut rahoituksensa EU:lta. *The Raft* on syntynyt eräänlaisena satelliittiprojektina. Nuoret tapasivat toisiaan kahdesti ja harjoittelivat molemmilla kerroilla yhdessä viikon, ensin pääsiäisviikolla Freiburgissa, Saksassa, ja toisen kerran juhannuksena Zielona Gorassa, Puolassa.

Ennen ja jälkeen tapaamisten kukin ryhmä kehitti tahollaan kohtauksia sosiaalisesta syrjäytymisestä. Lopullisen muodon esitykselle antoi EU:n rahan turvin palkattu ammattiohjaaja, berliiniläinen Roland Brus.

Brus on aiemmin tehnyt yhteisöteatteria mm. Berliinin Volksbühnen kodittomista koostuvan Patten-ryhmän kanssa. Tällä hetkellä Brus tekee teatteria pitkäikäisvankien kanssa.

Vilpittömyys tuntuu

Runsaan tunnin mittainen *The Raft* on karheaa ja suorakaista teatteria. Se on puoliksi agitpropia, puoliksi ylienergistä ja poseeraavaa Up With People -tyylinen showta.

Alussa joukko nuoria saapuu selittämättömästi syystä samaan paikkaan, josta he eivät pääse pois. He tappelevat, tanssivat ja etsivät suhdetta.

Esitys on kudelma toisiinsa väljästi liittyviä kohtauksia. Yhdessä parodioidaan Ricky Lakea ja narsistista ongelmanratkaisuviihdettä, toisessa esitellään kansallisia stereotyyppisiä. Sama vodkapullo käy suomalaisen ja puolalaisen perhe-elämän kuvaimiseen.

Välillä näytellään lyhyitä kohtauksia omalla kielellä työhön-otosta, perhehelvetistä ja nuorten vapaa-ajanvietosta.

Kulmikas ja henkilökohtainen näyttelemisen tuo esitykseen harvinaista vilpittömyyttä. Se on välillä kömpelyydessään kiusallista, välillä taas oudon vereli-

haista.

Yhteiseksi kieleksi löytyy nuorten levoton tapa kokea maailma. Heidän esperantonsa on Elvis Presley.

Ei vain teatteria

Ohjaaja Rolad Brusin mukaan projektilla on erilaisia tavoitteita. Yhtäällä on sosiaalis-pedagoginen, toisaalla taitellinen puoli.

"Take 5 -projekti todistaa minulle teatterin tarpeellisuuden. Amatöörit esittävät omaan hengissäselvämiseensä liittyviä asioita ja ihmisiä."

"Esitys kulkee näyttelemisen ja olemisen välisellä ohuella rajalla. Ihmisten persoonallisuudet muuttuvat ja itsetunnot kasvavat."

Brusille tällaisella teatterilla on selvä ideologinen sisältö. "Teatterista tulee poliittista, koska se voi koskettaa ihmisiä muutenkin kuin vain teatterina. Kyse ei ole vain näyttelijäntaiteesta. Keskiössä on todellisia ihmisiä ja ongelmia. Olen huolissani siitä, miten vähän ihmisestä, yksilöstä tänä aikana välitetään."

Propagandaa esitys ei Brusin mielestä ole. "Käytämme niin monenlaisia keinoja, hienostuneita ja hyökkäviä. Vuoden 1968 kaltainen poliittinen teatteri tuntuu tänä päivänä absurdilta."

Nuoret miinakentällä

Osalle nuorista kuvatut perhehelvetit ja alkoholismi eivät ole mitään teatteria, vaan omaa arki-

päivää. "Nuoret ihmiset elävät tänä päivänä miinakentällä. Työtä ei saa, ja ainoa tapa selvitä voi olla rikollisuus."

Roland Brus sanoo, ettei kodittomien, vankien ja nuorten kanssa työskentelyssä ole paljon eroja.

"Sekä kodittomat että nuoret osoittavat tunteita mitä erilaisin tavoin. Hellyydestä liikutaan nopeasti aggressiivisuuteen. Vangit puolestaan ovat hyvin laitostuneita ja heidän välillään on selkeä hierarkia."

Yhteistä kaikille kolmelle on Brusin mielestä synkkä kokemus tulevaisuudesta. "Osa nuorista näkee tulevaisuuden umpikujana. Kaikki odottavat jotain Godofa, mutta eivät tiedä mikä se on."

Tähän voi teatteri tarjota konkreettisia vastauksia. "Teatterissa voi elää ja kokeilla asioita, joista voi olla myöhemmin apua todellisessa elämässä."

Brus tähdentää eroa ammatti-teatteriin. "Tällainen esitys tapahtuu tässä ja nyt, se ei perustu toistolle. Esittäjissä on autenttisuutta ja välittömyyttä, jota kaupunginteattereista ei löydy."

Yksi esittäjä katosi

Tampereen esityksessä tässä ja nyt -tunnelma tiivistyi hetkeen, jossa yksi esittäjä oli kadonnut kesken esityksen. Ohjaaja käveli näyttämölle lukemaan nuoren pojan monologin.

Vaikka Brus vastasi esityksen lopullisesta muodosta, kaikki nuoret saivat osallistua kohtauksen valintaan. Mukaan otettiin pidetyimmät ja teeman kannalta tärkeimmät.

Hyviä kohtauksia jäi pois, koska ne eivät sopineet kokonaisuuteen. Esimerkiksi raiskauskohtaus hylättiin, koska sen jälkeisiä reaktioita pidettiin liian iloisina.

Esityksen puolalainen esityspaikka oli kukkulalla keskellä pahimpia tulva-alueita. Tampereen esityksen yhteydessä kerättiin rahaa Puolan tulva-alueiden uhreille. Runsaalukuinen suomalaisyhteisö sai kasaan yhteensä 20 markkaa.

Viiden maan nuoret kertovat esityksellään *The Raft*, kuinka he kokevat maailman. Keskellä valkoinen ohjaaja Roland Brus.

ESKO SALA / HS